

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 16^{ΗΣ} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1992

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΩΝ
ΤΩΝ ΓΑΛΛΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ, OLIVIER PICARD, ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΕΝΤΑΖΟΣ,
JEAN LECLANT, ΤΖΑΝΝΗΣ ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΗΣ

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗ
ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ Κ. ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηῶν προφρόνως ἀποδέχθηκε ὄχι μόνο νὰ συμμετάσχει, ὡς συνδιοργανωτὴς ὄργανισμός, μαζὶ μὲ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ τὴ Γαλλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ Ἀθηῶν, στὸν ἐορτασμὸ γιὰ τὴ συμπλήρωση ἑνὸς αἰῶνα ἀπὸ τὴν ἐναρξὴ τῶν ἀνασκαφῶν στοὺς κλεινοὺς Δελφούς, ἀλλὰ καὶ νὰ διαθέσει τὴ μεγάλη αἴθουσά της γιὰ τὴν ἐπίσημη ἐναρξὴ τῶν ἐκδηλώσεων.

Λαμβάνοντας πρῶτος τὸ λόγο, ὡς Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηῶν, ἐκφράζω τὰ συγχαρητήρια καὶ τὶς εὐχὲς τοῦ Ἰδρύματος στὴ γεραρὰ Γαλλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ Ἀθηῶν.

Δελφοί: μιὰ πόλη γύρω ἀπὸ ἕνα ἱερὸ μὲ ἐπίκεντρο ἕνα περίσεπτο μαντεῖο, στὸν ἴδιον τὸν ὄμφαλὸ τῆς Γῆς. Ἐκεῖ ἔδρευε καὶ χρησιμοδοτοῦσε ὁ Φοῖβος Ἀπόλλων διὰ στόματος Πυθίας, γιὰ ἰδιῶτες καὶ γιὰ κράτη. Γιατὶ καὶ κράτη ρωτοῦσαν τὸν

δελφικό θεό τί να κάμουν, γιά να σταματήσει κάποια ξηρασία ή άλλη θεομηρία, ή ποῦ να ἀποικίσουν ἕνα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τους. Κάποιοι χρησμοὶ τοῦ Φοίβου χρεώνονται μὲ πῶ σημαντικὲς πολιτικὲς ἀποφάσεις. Στους Δελφοὺς συγκεντρώνονταν ἐπίσης οἱ ἐκπρόσωποι τῶν κρατῶν ποῦ μετεῖχαν στή σπουδαιότερη ἀπὸ τίς ἑλληνικὲς ἀμφικτυονίες. Οἱ ἐκάστοτε μεγάλες δυνάμεις ἐπιζητοῦσαν νὰ ἀποκτήσουν τὴν πλειοψηφία αὐτῆς τῆς ἀμφικτυονίας καὶ νὰ ἐπιβληθοῦν στὸ δελφικὸ ἱερατεῖο ὥστε νὰ ὑποστηρίζει τίς ἀπόψεις τους. Μερικὲς τοπικὲς ἐορτὲς προσέλκναν προσκυνητὲς ἀπὸ μακρινὰ μέρη, μάλιστα τὰ Πύθια, κατὰ τὰ ὁποῖα τελούνταν οἱ ὁμώνυμοι ἀγῶνες, δεῦτεροι τὴν τάξη μετὰ τὰ Ὀλύμπια, ἀλλὰ πρὶν ἀπὸ τὰ Ἴσθμια καὶ τὰ Νέμεα. Διὰ μέσον τῶν αἰῶνων ἄλλοτε ἡ εὐσέβεια ἄλλοτε ἡ ἐπίδειξη πλοῦτον καὶ δύνανμης στόλισαν τὸν ἱερὸ χῶρο καὶ τὸν περίγυρο μὲ οἰκοδομὲς, ἀγάλματα, ἀφιερῶματα.

Οἱ Δελφοὶ θὰ ὑποστοῦν καταστροφὲς καὶ λεηλασίες ἀπὸ γείτονες, ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, ἀπὸ βάρβαρους ἐπιδρομεῖς. Τὸ μαντεῖο θὰ χάσει ἀκτινοβολία πρὶν ἀκόμη διαδοθεῖ ὁ Χριστιανισμὸς καὶ θὰ πάψει νὰ λειτουργεῖ μὲ τὴν ἐπικράτηση τῆς νέας θρησκείας. Στὴ συνέχεια, τὰ ἀπομένοντα κτίσματα καὶ ἀγάλματα θὰ φθαροῦν ἀπὸ τὸ χρόνο καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιχώριους. Τὰ ἐρείπια θὰ ἐπικαλυφθοῦν ἀπὸ μεταγενέστερες ἐγκαταστάσεις. Ὡς πρὶν ἕνα αἰῶνα θὰ εἶναι θαμμένα κάτω ἀπὸ ἕνα ὄρεινὸ χωριό.

Ἡ ἐπιστημονικὴ ἀνάδυση τῶν Δελφῶν ἀπὸ τὸ παρελθὸν στὸ παρὸν ἀπαντᾷ στὸ σκοτάδι ποῦ κάλυψε τὸν τόπο καὶ τὸ πνεῦμα του. Ἄς ἀνακαλέσουμε τὴν ἐποχὴ τοῦ λυκόφωτος. Οἱ πιστοὶ εἶχαν ἐπίγνωση τῆς παρακμῆς — ὁ Πλούταρχος, ἱερέας τοῦ Ἀπόλλωνα, ἔγραφε τὰ δοκίμια *Περὶ τῶν ἐκλελοιπόντων χρηστηρίων* καὶ *Περὶ τοῦ μὴ χρᾶν ἔμμετρα νῦν τὴν Πυθίαν*. Οἱ ἀγνωστικιστὲς σάρκαζαν. Οἱ Χριστιανοὶ θριαμβολογοῦσαν. Ἦδη περὶ τὸ 200 μ.Χ. ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἔγραφε «Σεσίγηται γοῦν ἡ Κασταλία Πηγὴ...» Στὰ μέσα τοῦ 4ου αἰῶνα ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς ἀνέπτυσσε τὸ ἴδιο μοτίβο: «... οὐκ ἔτι Πυθία πληροῦται. Πάλιν ἡ Κασταλία σεσίγηται καὶ σιγαῖ καὶ ὕδωρ ἔστιν οὐ μαντευόμενον, ἀλλὰ γελώμενον. Πάλιν ἀνδριᾶς ἄφωνος ὁ Ἀπόλλων. Πάλιν ἡ δάφνη φυτόν ἐστιν μύθω θρηνούμενον». Τέλος ἡ ἴδια ἡ Πυθία πιστοποίησε τὸ θάνατο τοῦ μαντείου λέγοντας στὸν ἀπεσταλμένο τοῦ αὐτοκράτορα Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀποστάτη: «Εἶπατε τῷ βασιλεῖ: Χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά. Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλόβαν, οὐ μάντιδα δάφνην, οὐ παγὰν λαλέουσαν. Ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ».

Τώρα ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Πυθία, τὸ ἱερὸ καὶ ἡ πόλη, ἀναγεννῶνται σὲ μιὰ ἄλλον εἶδος ζωῆ ἀπὸ τὴν Ἐπιστήμη. Μύστες μιᾶς ἄλλης πίστεως δὲ ζητοῦν χρησμούς, ἀλλὰ προσπαθοῦν νὰ εὔρουν, νὰ ἀποκαταστήσουν, νὰ καταλάβουν, νὰ ἐρμηνεύσουν. Ἡ γνώση δὲν ἀποκαλύπτεται ἀπὸ κάποια μαντικὴ μανία, ἀλλὰ δομεῖται μὲ διανοητικὴ ἐργασία.

Ἐπὶ ἑκατὸ χρόνια δικαιώνεται ἡ ἀπόφαση τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου νὰ ἐμπιστευθεῖ τὴν ἀνασκαφὴ καὶ τὴ μελέτη τῶν Δελφῶν στὴν Γαλλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, τὴν καὶ ἀρχαιότερη τῶν ξένων ἀρχαιολογικῶν σχολῶν ποὺ ἐδρεύουν σὲ τούτῃ τὴν πόλιν. Καὶ ἡ Γαλλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν δικαίως ἀποφάσισε νὰ ἐφορτάσει αὐτὴ τὴν ἐπέτειο. Δικαίως, ὄχι μόνον γιὰ τὸ χρονικὸ μῆκος τοῦ ἔργου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ σπουδαιότητά του. Τὸ ὕλικὸ μέρος αὐτοῦ τοῦ ἔργου εἶναι περισσότερο ἀπὸ τὰ μνημεῖα καὶ τὶς πολεοδομικὰς διατάξεις ποὺ βλέπει κανεὶς στὸν ἀρχαιολογικὸ χῶρο καὶ ἀπὸ τὰ κινητὰ εὐρήματα ποὺ ἐκτίθενται στὸ Μουσεῖο, ἀφοῦ πολλὰ ἄλλα κινητὰ εὐρήματα φυλάσσονται σὲ ἀποθηκευτικὸς χώρους. Τὸ πνευματικὸ μέρος τοῦ ἔργου τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν γιὰ τοὺς Δελφούς ἐκτείνεται ὄχι μόνον στὰ ἀπειράριθμα παντοῖα δημοσιεύματα, ποὺ ἐξικνοῦνται ἀπὸ ὀγκώδεις τόμους ἕως ἄρθρα, ἀλλὰ καὶ σὲ μελέτες εἰδῶν ποὺ δὲν διατυπώνονται διὰ γραπτοῦ λόγου. Τὰ εὐρήματα καὶ οἱ πραγματεῖες τῶν Γάλλων ἀρχαιολόγων ἔχουν πολλαπλασιαστικὰ ἀποτελέσματα στὴ διεθνή ἐπιστήμη.

Στοὺς ἐκλιπόντες ἀνασκαφεῖς καὶ μελετητὲς τῶν Δελφῶν, ἀποτίουμε τὴ δέουσα εὐλαβικὴ τιμὴ. Στοὺς ἐν ζωῇ, παρόντες καὶ ἀπόντες, εὐχόμεστε μακροζωία καὶ ὑγεία. Ἡ Σχολὴ μᾶς ἐμπνέει τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ εἶναι πάντα θαλερὴ καὶ ἀκμαία.

* * *

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
Κ. OLIVIER PICARD

Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1892 ἄρχισε ἡ «Μεγάλῃ Ἀνασκαφῇ» τῶν Δελφῶν. Τὸ ὄνομα «Μεγάλῃ Ἀνασκαφῇ» τὴ διακρίνει, βεβαίως, ἀπὸ ἀνασκαφὰς μὲ μικρὴ ἔκταση ποὺ εἶχαν πραγματοποιηθεῖ στὰ 1840 καὶ ἀργότερα στὰ 1860 καὶ 1880, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰς ποὺ θὰ γίνονιν ἀργότερα. Κυρίως, ὅμως, ἐκφράζει τὴν ὑπερφάνεια τῶν ἀνασκαφῶν, ποὺ εἶχαν συνείδησιν ὅτι ἐπιτέλεσαν ἕνα ἔργο μοναδικό, ποὺ ὑπῆρξε σταθμὸς ὄχι μόνο στὴν πορεία τῆς κλασικῆς ἀρχαιολογίας, ἀλλὰ ἐπιπλέον — καὶ αὐτὸ μποροῦμε νὰ τὸ ποῦμε σήμερα ποὺ βλέπουμε τὰ ἀποτελέσματα ἑκατὸ χρόνια ἀργότερα — ἔπαιξε ἕνα σημαντικὸ ρόλο στὴν Ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδας.

Τὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ 19ου αἰῶνα ὑπῆρξε ἡ περίοδος τῶν «μεγάλων ἀνασκαφῶν». Ὁ Schliemann ἀναζητᾷ τὰ ἴχνη τοῦ Ἀγαμέμνονα στὶς Μυκῆνες, ἀπὸ τὸ 1874. Μεγαλύτερη ὅμως σημασία θὰ ἔχει ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Δία στὴν Ὀλυμ-